

AUTOR: Katarzyna Mieleszko

TYTUŁ WARSZTATU: Druga płeć? Wizerunki kobiety

CEL: Warsztat skupia się na reprezentacjach postaci kobiecej w sztuce współczesnej, przy szczególnym zwróceniu uwagi na status kobiety w społeczeństwie, jej rolę oraz normy, którym podlega kobiecość.

Zajmiemy się interpretacją przedstawień pod kątem krytyki feministycznej, a także rozpatrzymy postać kobiety zarówno jako podmiotu, jak i przedmiotu sztuki.

WIEK UCZESTNIKÓW: Młodzież w wieku 16 - 19 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW: Maksymalnie 25 osób

MIEJSCE: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Wystawy: „Co widać. Polska sztuka dzisiaj” (cowidac.artmuseum.pl/pl) oraz

„W niedalekiej przyszłości” (artmuseum.pl/pl/wystawy/w-niedalekiej-przyszlosci/1)

CZAS: 1h 30min - 2h

INSPIRACJE: Inspiracją, a zarazem patronką spotkania jest Simone de Beauvoir. Sentencja „Nikt nie rodzi się kobietą, lecz się nią staje” stanie się pretekstem do dyskusji na temat performatywności płci oraz kobiety jako konstruktu praktyk społeczno - symbolicznych.

PRZEBIEG:

Podczas spaceru i omawiania kolejnych prac zadaniem uczestników będzie stworzenie „mapy kobiecości” poprzez uzupełnianie arkusza o kolejne zagadnienia, cechy i tropy. Omawiane prace i tematy z nimi związane:

Ewa Juszkiewicz, Bez tytułu

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Temat konwencji portretu kobiecego. Ukazywanie kobiet w malarstwie – przykłady.

Opresyjny kanon piękna i estetyki – ciało kobiety polem społecznych negocjacji. Kontekst: Zbigniew Libera, „Jak tresuje się dziewczynki”.

- Dlaczego artystka pozbawiła postać twarzy, zakrywając ją tubą? Kontekst: inne prace artystki z tej serii oraz zabieg „pozbawiania” oblicza.

- Kobieta jako twórczyni. Rewizjonistyczne spojrzenie na historię sztuki i jej mity. Funkcjonowanie kobiet poza szkołami, stylami i instytucjonalnymi warunkami tworzenia sztuki. Kontekst: Linda Nochlin, „Dlaczego nie było wielkich artystek”?

- Plakaty Guerrilla Girls – upominanie się o udział kobiet w najważniejszych sferach życia, sprzeciw wobec męskiego establishmentu w wielu obszarach kultury.

- Przełom w historii ukazywania kobiety.

Eduard Manet, „Olimpia” – dlaczego ten obraz odbiega od konwencji? Dlaczego zszokował ówczesną publiczność? (wątek idealizowanych przedstawień malarstwa akademickiego). Subwersywny potencjał obrazu Maneta wykorzystała Katarzyna Kozyra, trawestując „Olimpię” i wykraczając poza stereotypowy wizerunek piękna.

- Wiersz Sylvii Plath „Lustro” – autoidentyfikacja kobiety jako pęknięcie między społecznie aprobowanym wizerunkiem a wewnętrznym niepokojem. Kontekst: biografia artystki.

Agnieszka Brzeżańska, „Sentimental”

- Prosta kompozycja motywująca do gry skojarzeń.

- Kontekst macierzyństwa i rodzicielstwa. Znaczenie tytułu.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

Wilhelm Sasnal, „Anka”

- Jak ukazana jest kobieta na obrazie? Czym wyróżnia się to przedstawienie na tle innych, znanych z historii malarstwa wizerunków macierzyństwa?
- Biologiczna kobiecość kojarzona z płodnością (np. Wenus z Willendorfu) a „ostro cięta” kobieta Sasnala (np. kobieta mechaniczna, kobieta-cyborg).
- Czy w tej pracy mamy do czynienia z uprzedmiotowieniem lub seksualizacją wizerunku? Kontekst: Annie Leibovitz, okładka „Vanity Fair” z Demi Moore.
- Silna kobiecość. Tkactwo jako synonim kobiecej twórczości, odzyskane przez drugą falę feminizmu (także craftivism, yarn bombing, knit graffiti). Ruchy emancypacyjne przełomu lat 60. i 70. a emancypacja technik tkackich i włączanie ich w obszar „sztuki wysokiej”. Zwrócenie uwagi na konstrukcję rzeźby; macierzyństwo rozumiane jednocześnie jako zaborczość, opiekuńczość i troska.

Paulina Ołowska, Ewa Wawrzon w spektaklu „Nosorożec”

- Wstęp: strategie Ołowskiej (m.in. „archeologia kultury”, rewitalizacja zjawisk, neon, odkrywanie historii nowoczesności).
- Kontekst: fotografie ze spektaklu; Kantorowska koncepcja kostiumu.
- Jak tutaj została ukazana kobiecość? Daisy jako władca dominatrix czy fetysz i fantazmat męskiego spojrzenia?
- Porównanie obrazu z grafiką Brunona Schulza z cyklu „Xięga bałwochwalcza”: jak tutaj kształtuje się relacja męskie-żeńskie?
- „Kobieta pokawałkowana” w surrealizmie (np. Hans Bellmer, Rene Magritte).

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w Warszawie

Fundacja
Orange

Sarah Lucas, „Romans”

- Jak przy pomocy gotowego przedmiotu artystka mówi o ciele? Cechy zgromadzonych przez nią przedmiotów.
- Kontekst: „Łaźnia turecka” Ingesa, kobiecość jako produkt męskiego spojrzenia, ale także kobieta, która kształtuje swój wizerunek według jego trajektorii. Zestawienie pracy z inną „łaźnią”, czyli „Łaźnia żeńska” Katarzyny Kozyry, poszukiwanie autentyczności ciała.

Sanja Iveković, „Niewidzialne kobiety >>Solidarności<<”

- Do czego nawiązywał plakat, który przekształciła artystka? Dlaczego kobieta jest tu ukazana jako cień, sylweta?
- Zwrócenie uwagi na marginalizowaną rolę kobiet w historii; działalność kobiet w podziemiu, strategie działania. Heroizm życia codziennego vs heroizm walki.
- Czy w podręcznikach do historii obecne są kobiety? Jeśli tak, w jaki sposób się o nich pisze? Czy współtworzą tzw. „wielką historię”? Herstory i włączanie doświadczenia marginalizowanych grup i uwidacznianie pomijanych narracji.
- Lynette Yiadom-Boakye, „Obserwatorka wiosny”
- Feminizm w kontekście krytyki postkolonialnej, „czarny” feminizm (m. in. bell hooks, Maya Angelou, Toni Morrison).

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

EFEKT: Zapoznanie uczestników z przedstawieniami kobiet w sztuce oraz ze zmianami, jakie dokonywały się w sposobie ich postrzegania. Ukazanie statusu i roli kobiety w kulturze patriarchalnej, zarówno w kontekście historycznym jak i współczesnym.

WYKORZYSTANE METODY: Rozmowa wprowadzająca, interpretacja prac na wystawie, dyskusja na zadane tematy wymagająca sformułowania własnej opinii, umiejętność zebrania najważniejszych motywów i tropów.

MATERIAŁY: omawiane prace, arkusze papieru, długopisy

KONTAKT/STRONA WWW: www.artmuseum.pl

Projekt realizowany w ramach programu Fundacji Orange.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange